

Datum
2022-07-01
Vår referens
Malin van Veen
malin.vanveen@malmo.se
0734-120991

Högsta Förvaltningsdomstolen

HÖGSTA FÖRVALTNINGS-
DOMSTOLEN
Bered Enhet 2

INKOM: 2022-07-04
MÅLNR: 4429-22
AKTBIL: 1

Överklagande av Kammarrättens i Göteborg domar i mål 1606-22 och 1607-22 meddelade den 21 juni 2022, samt ansökan om prövningstillstånd.

Klagande

Grundskolenämnden i Malmö kommun, 212000-1124

Motpart

1. Christina Bringhammar, 19741101-3507
2. Gabriel Pettersson, 19770225-1450

Saken

Vite

Yrkande

Grundskolenämnden i Malmö kommun yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen upphäver Kammarrätten i Göteborgs dom och fastställer Förvaltningsrätten i Malmös dom.

Grunder för överklagandet

Grundskolenämnden i Malmö kommun beslutade den 4 juni 2021 att, med stöd av 7 kap. 23 § skollagen (2010:800), förelägga vårdnadshavarna Christina Bringhammar och Gabriel Pettersson (motpart) att se till att deras barn fullgör sin skolplikt genom att infinna sig på skolan vid ett visst datum och tidpunkt. Föreläggandet förordnades med omedelbar verkställighet.

Motparten yrkade på inhibition av föreläggandet som avslogs av förvaltningsrätten och varken Kammarrätten eller HFD meddelade prövningstillstånd i frågan. Skäl för inhibition har inte ansetts föreligga och motparten har härigenom fått frågan om omedelbar verkställighet prövad.

Kammarrätten i Göteborg har i domar den 21 juni 2022 i mål 448-22 och 449-22 fastställt att Malmö kommun haft fog för att förelägga motparten att se till att deras barn fullgör sin skolplikt. Avgörandena har ännu inte vunnit laga kraft.

Grundskolenämnden konstaterar att förutsättningar för utdömande av vite är uppfyllda och hänvisar till de av nämnden tidigare inskickade inlagor med följande förtydliganden.

Grundskolenämnden anser såsom förvaltningsrätten att om ett vite har förordnats med omedelbar verkställighet kan en prövning av utdömandet av vitet ske utan hinder av att föreläggandet inte har vunnit laga kraft. I förevarande fall handlar det om barn som riskerar att gå miste om sin utbildning i grundskolan. Beslut om att döma ut vite på grund av att barn inte fullgör sin skolplikt måste anses vara av sådan art att det krävs särskild skyndsamhet vid åtgärdens genomförande (prop. 1984/85:96 s. 41f jfr även SOU 1982:21 s. 44 f).

Syftet med vitet är i första hand att säkerställa att föreläggandet efterlevs och inte att bestraffa en överträdelse i efterhand. För att vitesinstitutet ska vara ett effektivt påtryckningsmedel måste det därför kunna användas omedelbart i syfte att säkerställa ett fullgörande medan detta fortfarande är av betydelse. I synnerhet gäller detta avseende åtgärder som ska vidtas skyndsamt och kontinuerligt i syfte att skydda barnets rätt till utbildning såsom i förevarande fall. En ordning där ett vite inte kan dömas ut innan föreläggandet vunnit laga kraft leder till att påtryckningseffekten uteblir.

Genom att frågan om inhibition är väckt och slutligt avgjord kan grundskolenämnden inte heller finna att det föreligger hinder att pröva frågan om utdömandet av vitet.

Sammanfattningsvis anser grundskolenämnden att ett vitesföreläggande som förenats med ett omedelbart verkställighetsförordnande måste kunna ligga till grund för en prövning av utdömande av vitet innan beslutet om föreläggande

vunnit laga kraft. I förevarande mål har vårdnadshavarna inte rättat sig efter nämndens vitesföreläggande varför kriterierna för att döma ut vitena är uppfyllda. Kammarrättens dom ska således upphävas och förvaltningsrättens dom fastställas.

Skäl för prövningstillstånd

Det är av stor vikt för rättstillämpningen att överklagandet prövas. Rättsliga oklarheter föreligger avseende frågan huruvida ett beslut om vitesföreläggande som förenats med ett omedelbart verkställighetsförordnande kan ligga till grund för en prövning av utdömande av vite innan beslutet vunnit laga kraft.

Av RÅ 80 2:53 framgår att det föreligger ett formellt hinder för prövning av ansökan om utdömande av vite före den tidpunkt då vitesföreläggandet, på vilken ansökan är grundad, har vunnit laga kraft (se även dom från Kammarrätten i Stockholm den 27 april 2016 i mål nr 1181-16). Av dom från Kammarrätten i Stockholm den 26 november 2019 i mål 4337-19 (jfr beslut HFD den 14 juni 2019 i mål nr 1032-19) framgår däremot att ett vite kan dömas ut innan vitesföreläggandet har vunnit laga kraft, dock under förutsättning att det har förordnats att vitesföreläggandet ska gälla omedelbart.

I aktuellt mål har Förvaltningsrätten i Malmö dömt i enlighet med senare praxis och Kammarrätten i Göteborg i enlighet med tidigare. Grundskolenämnden vill uppmärksamma domstolen på att avgörandet RÅ80 2:53 är från tiden innan viteslagen trädde i kraft.

Mot bakgrund av den motstridiga praxis som föreligger är det av vikt för ledning av rättstillämpningen att få ett klargörande av Högsta förvaltningsdomstolen.

På grundskolenämndens vägnar

Peter Lindberg

Grundskoledirektör